TBMM KUTUPHANESI
Yer No :1987.0238
Dmbs No:1999.8173

DOĞRU YOL PARTİSİ

T. B. M. M.
İÇ YÖNETMELİĞİ

T.B.M.M Basımevi 1999

TBMM KUTUPHANESI

DOĞRU YOL PARTİSİ
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Kuruluş, Başkanlık, Toplantıya Katılabilecekler

Grubun kuruluşu

MADDE 1. — Doğru Yol Partisine mensup milletvekilleri, Doğru Yol Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunu teşkil ederler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi içindeki her türlü parti faaliyet ve çalışmalarında, Doğru Yol Partisinin yetkili organı, Doğru Yol Partisi TBMM grubudur. Grubun bu faaliyet ve çalışmalarında; Partinin Tüzüğü ve programı Büyük Kongrenin genel mahiyetteki bağlayıcı kararları, bu iç yönetmelik ve bağlayıcı seçim beyannamelerinin hüküm ve esasları içinde hareket edilir.

Kısaltmalar

MADDE 2. — Bu yönetmelikte :

a) (Türkiye Büyük Millet Meclisi) kısaca, (TBMM)

b) (Doğru Yol Partisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu) kısaca, «parti grubu»

TBMM KUTUPHANESI

c) (Doğru Yol Partisi) kısaca, (parti)

d) Doğru Yol Partisine mensup olanlar kısaca (partili) olarak zikredilmiştir.

Grup Başkanlığı

MADDE 3. — DYP, Genel Başkanı Milletvekili ise, parti grubunun da başkanıdır. Parti Genel Başkanı, milletvekili değil ise, her yasama yılı başlangıcında veya gerektiğinde grup genel kurulu başkanını seçer.

«Ayrıca, her yasama dönemi başında iki yasama yılı için, üçüncü yasama yılı başında üç yasama yılı için grup genel kurulunca üç Başkanvekili seçilir. Başkan veya Başkanvekillerinden boşalan yerler için yeniden seçim yapılır. Seçilen, eskisinin süresini tamamlar.

Başkan veya Başkanvekilleri, grup genel kurulu ve yönetim kurulu toplantılarına başkanlık eder ve grup ile partinin merkez organları arasındaki işbirliği ve ahengi sağlar.

Milletvekili olmayanların toplantılara katılması

MADDE 4. — Milletvekili olmayan Parti Genel Başkanı, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Sayman ve Partili Bakanlar ile Genel Başkanın gerekli gördüğü hallerde, Merkez Karar ve Merkez Yönetim Kurulu üyeleri de parti grubunun Genel Kurul ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilirler. Bu toplantılarda söz hakkına sahiptirler. Ancak oy kullanamazlar.

TBMM KUTUPHANESI

Partili TBMM Başkan ve Başkanvekilleri Parti grubunun faaliyetlerine katılamazlar. Milletvekili adayı olmaya matuf çalışmaları bunun dışındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Grup Genel Kurulunun Çalışma Şekil ve Usulleri

Toplantılar

MADDE 5. — A) TBMM toplantı halinde iken, haftanın her salı günü, saat 10.30'da grup genel kurulu duyurusuz olarak mutat toplantısını yapar.

Bunun dışında, Genel Başkanın, Grup Başkanının veya Grup Başkanvekillerinden birinin, Grup Yönetim Kurulunun ayrı ayrı veya müşterek davetlere veya Partili Başkanın ve ayrıca grup üyelerinden en az beşte birinin yazılı isteği üzerine de grup genel kurulu toplanır.

B) TBMM ara verme veya tatilde bulunduğu zamanlarda da (A) fıkrasının 2 nci paragrafında yazılı olduğu şekilde, vuku bulan davet ve istek üzerine grup Genel Kurulu olağanüstü toplantı yapar. Olağanüstü toplantılarda, sadece daveti yapanların belirledikleri gündem görüşülür.

C) Her hafta yapılması belirlenmiş toplantılar dışındaki toplantılar mutat vasıtalarla ve mümkün olursa yazılı ve sözlü yayın organları aracılığı ile en az bir gün evvel ilan olunur.

TBMM KUTUPHANESI

Grup Genel Kurulunda Başkanlık Divanı Teşkili

MADDE 6. — A) Grubun Genel Kurul toplantılarına grup başkanı veya başkanvekillerinden sıra ile biri başkanlık eder. Sırası gelenin mazereti halinde, diğer başkanvekili başkanlığı üstlenir.

B) Grup Yönetim Kurulundan sıra ile belirlenen iki kişi, Başkanlık Divanında üye sıfatıyla yer alır. Bunların sırası ve süresi Grup Yönetim Kurulu kararı ile tespit edilir. Sırası gelenin mazereti halinde, daha sonraki görevi üstlenir.

Toplanma ve karar nisabı

MADDE 7. — A) Grup Genel Kurulunun toplanma nisabı, grup üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

B) TBMM'nin Genel Kurul toplantıları sırasında yapılması zorunlu olan Grup Genel Kurulu Toplantıları hazır bulunanlarla açılabilir. Bunun takdiri Grup Başkanına yoksa Başkanvekillerinden birine aittir.

C) Aksi belirtilmemiş bulunan hallerde Grup Genel Kurulu hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile karar alır.

D) Grup Genel Kurulu toplantısında, toplantı nisabının kalmaması halinde, toplantı Divan Başkanı tarafından müteakip mutat toplantıdan evvelki bir zamana ertelenebilir. Ertelenmeye rağmen çoğunluk sağlanamazsa toplantı yapılamaz.

TBMM KUTUPHANESI

Görüşmelerin gizliliği

MADDE 8. — Grup Genel Kurulu, Yönetim Kurulu ve Disiplin Kurulu toplantılarında görüşmeler gizli olarak yapılır.

Grup Genel Kurul toplantıları, Yönetim Kurulunun teklifi ve Genel Kurulun kararı ile açık olarak da yapılabilir.

Tutanaklar

MADDE 9. — A) Grup Genel Kurul toplantılarının tutanakları, aynen veya özet olarak Divan üyeleri veya yeminli stenograflar tarafından tutulur veya ses bandına alınır ve başkanlıkça saklanır.

B) Gizli toplantıların tutanakları veya ses bantları Genel Başkan, Partili Bakanlar ve Partili Milletvekilleri tarafından okunabilir ve dinlenebilir. Milletvekili olmayan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri ve Merkez Disiplin Kurulu üyelerinin bu tutanak ve ses bantlarını okuyabilmeleri ve dinleyebilmeleri ancak, Grup Yönetim Kurulunun kararı ile mümkündür. Bu tutanaklar, Yönetim Kurulunun teklifi ve Grup Genel Kurulunun kararı ile yayınlanabilir.

C) Grubun toplantıları hakkında basınla temasa ve gerekli bilgileri vermeğe, Grup Başkanı, Grup Başkanvekilleri ve Grup Basın Sözcüsü münferiden veya birlikte yetkilidirler.

Karar defteri

MADDE 10. — Grup Genel Kurulu, Yönetim ve Disiplin Kurulları toplantılarında alınacak kararlar, her kurul için

TBMM KUTUPHANESI

ayrı ayrı tutulacak karar defterine tarih ve numara sırasıyla yazılır. Tutanaklar hakkındaki gizlilik hükümleri bu defterler için de geçerlidir.

Görüşme konuları

MADDE 11. — Grup Genel Kurulunda, Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere, grubun yetkisi dahiline giren ve Genel Başkan, Grup Başkanı veya Başkanvekilleri, Grup Yönetim Kurulu, Grup Başkanı veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Partili Başbakan ile Bakanlar tarafından teklif edilen konular ve bu iç yönetmelik gereğince gündeme alınması gereken diğer hususlar, görüşülür ve karara bağlanır.

Gündem

MADDE 12. — Grup Genel Kurulu toplantılarında görüşmeler önceden hazırlanarak en az bir gün önce üyelere dağıtılmış olan gündem üzerinde yapılır. Acele hallerde, TBMM toplantıları sırasında yapılan Grup Genel Kurul toplantılarında bu hüküm uygulanmaz. Ancak, gündem en geç toplantının başında Grup üyelerine duyurulur.

Bir konunun gündeme alınmasını isteyen grup üyesi, bir önerge ile Yönetim Kuruluna başvurur. Yönetim Kurulu uygun görürse, bu önergeyi gelecek ilk toplantının gündemine alır. Uygun görmezse ve önerge sahibi itiraz ederse, gelecek ilk toplantıda önerge gündem dışı olarak, Genel Kurula sunu-

TBMM KUTUPHANESI

lur ve Genel Kurul önergenin gündeme alınıp alınmaması hakkında işaret oyu ile karar verir. Genel Kurulun önergenin gündeme alınmasına karar vermesi halinde, önerge bir sonraki toplantı gündemine alınır.

Görüşme usulü

MADDE 13. — Grup görüşmelerinde Başkandan söz alma suretiyle konuşulur. Söz alanların isimleri, toplantının başında, başkanlıkça okunur. Genel Başkan, Grup Başkanı, Grup Başkanvekilleri, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Partili Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri, Grup Yönetim Kurulu sözcüsü ve görüşülen konu, Grup Komisyonlarından birinin raporu ise, o komisyonun başkanı ve sözcüsü sıraya ve zaman kayıtlamalarına tabi olmaksızın söz alabilir. Ancak, son söz her halûkarda grup üyesinindir.

Gündem dışı konuşmalar

MADDE 14. — Toplantı açılınca, geçmiş toplantının tutanak özetinin okunmasından sonra, gündem dışı söz istenildiğinde, Başkan söz verip vermeyeceğini takdir eder.

Gündem dışı söz isteği, geçmiş tutanak üzerinde ise söz verilir. Geçmiş tutanak hakkındaki, gündem dışı konuşmalar beş dakikadan fazla olamaz.

Gündem dışı, acele bir konu üzerinde konuşmak isteyen en çok üç grup üyesine başkanlığın takdiri ile onar dakikayı geçmemek üzere söz verilir.

TBMM KUTUPHANESI

Partili hükümet adına, Partili Başbakan veya Bakanlardan biri tarafından veya bir karma hükümete dahil bulunan, Partili Bakanlar adına bir Bakan tarafından veya bir Partili Bakan tarafından, veyahut Grup İdare Kurulu, veya Merkez Karar ve Merkez Yönetim Kurulu adına, bu kurulların bir üyesi tarafından Genel Başkan veya Genel Başkan Yardımcıları tarafından yapılacak gündem dışı konuşmalar, yukarıdaki fıkrada yer alan kayıtlamalara tabi olmaksızın ve diğer gündem dışı konuşmalardan önce yapılır.

Gündem ve usul hakkında söz

MADDE 15. — Gündem hakkında söz istekleri ile görüşmeye mahal olmadığı veya iç yönetmelik hükümlerine uymaya davet ile takdim veya tehir talepleri öncelikle dikkate alınır. Böyle bir teklif yapıldığı takdirde, en fazla aleyhte iki ve lehte iki grup üyesine beşer dakikayı geçmemek üzere söz verilir. Başkan konuyu, Genel Kurulun oyuna sunup sunmayacağını takdir eder.

Grupta söz serbestliği

MADDE 16. — Grup toplantılarında grup üyeleri görüşme konuları üzerindeki söz ve oyların tamamiyle serbest olup, fikirlerini kayıtsız şartsız söyleyebilirler. Bir konunun görüşülmesinde en az grup üyesi konuşmadıkça, yeterlik önergesi oylanamaz. Yeterlik önergesi oylanmadan önce okunur ve istedikleri takdirde, 13. maddenin 3 üncü cümlesinden iti-

TBMM KUTUPHANESI

baren, zikri geçenlere söz verilir. Daha sonra yeterlilik önergesinin aleyhinde konuşmak isteyen bir üyeye söz verilir. Yeterlik önergesinin oylanması ancak, bundan sonra mümkündür.

Seçim usulleri

MADDE 17. — Grup Genel Kurulunda seçimler gizli oyla yapılır. Genel Başkan Milletvekili değilse, Parti Grubu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile grup üyelerinden birisini Grup Başkanı seçer. İlk iki turda salt çoğunluk sağlanamadığı takdirde, üçüncü turda en çok oy alan seçilmiş olur.

«TBMM Grubu, Grup Başkanına yardımcı olmak üzere, üyeleri arasından üç Grup Başkanvekili seçer. Grup Yönetim Kurulu, Başkanvekilleri hariç 10 üyeden oluşur ve gerekirse, yeterince yedek üye seçilir.»

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri Grup Yönetim Kurulundan görev alamazlar.

Oy pusulalarına fazla yazılı isimler, alttan itibaren sayılarak, eksik yazılmış oy pusulaları ise, tümüyle iptal edilir.

Her seçimde, adaylar önceden tespit olunur. Arzu izhar edilirse adaylar tanıtılır. Adayları gösterme işini, aday olanlar veya diğerleri yapabilir. Başkalarının aday göstermesinde, aday gösterilen itiraz etmedikçe, adaylığı kabul etmiş sayılır. Aday gösterilenlerin adları, üyelerin görebileceği bir

TBMM KUTUPHANESI

yere yazılır ve grup başkanlığı mührü ile mühürlenmiş ve seçim yapılacak toplantıda dağıtılmış oy pusulaları üzerine, oy verilen kişilerin adları yazılarak, oylar bizzat üyeler tarafından yine aynı şekilde dağıtılmış zarflara konularak verilir.

Başkanlık Divanı, okuyacağı isim sırasına göre, üyelerin oy kullanmalarına nezaret eder. Oy verme işleminin bittiğini tebliğ ederek, daha önce ad çekmek suretiyle tespit edeceği adedi en az üç üyeden kurulacak ayrım ve sayım komisyonunu göreve davet eder. Komisyonca oyların ayrım ve sayımı yapılır.

Belli bir seçimin yapılacağı, en az iki gün önce üyelere duyurulur. Toplantı yılı başında yapılacak, Grup Başkanlığı, Grup Başkanvekilleri, Grup Yönetim ve Disiplin Kurulları üyelikleri seçimleri için bu hüküm uygulanmaz.

Oylama usulleri

MADDE 18. — Grup Genel Kurulunda, milletvekillerinin bağlayıcı nitelikleri konulara ilişkin kararların oylamaları, gizli oyla yapılır. Diğer kararlar işaret oyu ile alınır. Ancak, 10 üye tarafından yazılı olarak istenirse açık oya başvurulur.

Grup görüşmelerinin düzeni

MADDE 19. — Grup Genel Kurulunda söz kesmek sükûneti bozmak ve şahsiyet yapmak yasaktır. Bu yasağa uy-

TBMM KUTUPHANESI

mayan üyeye Başkan ikazda bulunur. Bir defa ikaza uğrayan grup üyesi açıklamada bulunmak isterse toplantı sonunda kendisine söz verilir. Kürsüdeki üyenin sözü Başkan tarafından ancak, iç yönetmeliğe uymaya ve konudan ayrılmamaya davet için kesilebilir.

Bir toplantıda iki defa ikaza uğrayan grup üyesinin o birleşimin sonuna kadar söz söylemekten yasaklanmasına Genel Kurul Başkanının teklifi üzerine görüşmesiz işaret oyu ile karar verilir.

Aynı toplantıda iki defa, ikaza uğradığı halde bunu gerektiren hareketlerden vazgeçmemek, grup genel kurulunda, gürültüye sebep olmak ve grup üyelerinden bir veya birkaçını tezyif, tahkir ve tehdit etmek hallerinde, bu fiili işleyen üye, Başkanın önerisi üzerine görüşmesiz olarak işaret oyu ile Genel Kurulca toplantıyı terk etmeye davet olunabilir. Oylamaya geçilmeden önce ilgili üye bizzat veya bir başkası vasıtasıyla açıklamada bulunmak isterse açıklamasına izin verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Grup Üyelerinin Yükümlülükleri

Devam mecburiyeti

MADDE 20. — Partili TBMM üyeleri Meclisin ve grubun genel kurullarının, seçildikleri Meclis Komisyonlarının ve bu komisyonların partili üyelerinden kurulu komisyon

TBMM KUTUPHANESI

grupların çalışmalarına ve grup yönetim kurulunca görevlendirildikleri grup komisyonlarının toplantılarına davam etmeye mecburdur.

Yönetim Kurulu; Grup üyelerini Meclis Genel Kurulunun ve komisyonların belli toplantılarında bulunmaya mecbur tutabilir ve bu kararlarını üyelere uygun şekilde duyurur. Bu takdirde, ilgili üye, katılması zorunlu kılınan toplantıya, haklı özür bildirmesi dışında, hiçbir sebeple katılmamazlık edemez.

«Yukarıdaki fıkralarda yazılı toplantılara katılmayanlar hakkında Grup Yönetim Kurulunca düzenli kayıt tutulur ve bu kayıtlar her grup toplantısının başında Grup Genel Kurulunda açıklanır. Bu kayıtlara karşı, açıklanışından sonraki on gün içinde yapılacak itirazlar, grup yönetim kurulunda sonuçlandırıldıktan sonra devam etmeyenlerin kesin listeleri oluşturulur.

Birinci ve ikinci fıkralardaki toplantıların herbirine özürsüz olarak ayda üç defa, veya bir yasama yılında altı defa katılmayan üyeye, Grup yönetim kurulunca yazılı uyarı yapılır ve bu uyarı seçim çevresinde duyurulmak üzere Parti Genel İdare Kuruluna bildirilir.

Bu uyarı gerektiğinde basına da açıklanabilir.

Bu uyarılara rağmen özürsüz devamsızlıkta ısrar eden üyeler, bu yönetmeliğin 43, 50 nci maddeleri gereğince grup disiplin kuruluna sevk edilir.

TBMM KUTUPHANESI

İzin disiplini

MADDE 21. — Grup üyeleri, Meclis toplantı halinde iken, özürlü olarak üç günden fazla ayrılacaklar ise, Grup Başkanvekillerine bilgi verirler. Üyeler, grup başkanvekillerine bilgi vermeksizin, Meclis Başkanlığından izin talep edemezler. Hükümetteki, Parti kademesindeki veya Gruptaki görevi sebebiyle devam mecburiyetine uymayanlar, bu maddedeki kayıtlamalara tabi değildirler.

Söz ve oy disiplini

MADDE 22. — Meclis Genel Kurulunda ve Komisyonlarındaki görüşme ve oylamalarda grup üyeleri, parti progromını, Büyük Kongrenin genel nitelikteki bağlayıcı kararlarını, bağlayıcı seçim beyannamelerini, grubun bağlayıcı kararlarını yürütmek, bunlara uymak ve bunları desteklemek mecburiyetinde oldukları gibi, Meclis Genel Kurulu ve komisyonlarında yapılacak seçimlerde de grup adına gösterilecek adayların seçilmesini sağlamakla yükümlüdürler.

Grup üyeleri, grubun genel kurulu toplantıları dışında; parti tüzüğüne, programına, Büyük Kongrenin genel nitelikteki bağlayıcı kararlarına, bağlayıcı seçim beyannamesine ve grubun yetkili organlarının bağlayıcı kararlarına uyulmamasının teşvik edici, beyan, yayın ve hareketlerde bulunamazlar.

Grup Genel Kurulunda bağlayıcı karar konusu yapılmamış meselelerin Meclis Genel Kurulu ve komisyonlarında gö-

TBMM KUTUPHANESI

rüşülmesi sırasında, grup üyeleri, konuşmalarında ve oylarında serbesttirler. Meclisteki görüşmelerde Grup Başkanı Başkanvekilleri veya Grup Yönetim Kurulunca sözcülük görevi verilmiş üyelerden başkası, grup adına konuşamaz.

Her üye, Meclis Genel Kurulu ve komisyonlarında, Grup Genel Kurulun bağlayıcı kararlarının gösterdiği yönde oy kullanmak ve genel kurul toplantısına katılmak mecburiyetindedir. Grup Genel Kurulu, aldığı bağlayıcı kararına rağmen grup üyelerinin, Meclis Genel Kurulu ve komisyonlarında görüşlerini açıklamakta serbest bırakabilir.

Grup Genel Kurulunca alınan kararlar, Partili hükümet ve partili Başbakan ve Bakanlar tarafından savunulur ve yürütülmesine çalışılır.

Bağlayıcı grup kararlarına uyma mecburiyeti

MADDE 23. — Grup Genel Kurulunun bağlayıcı kararlarının alındığı toplantıda hazır bulunmama veya alınan karardan haberdar olmama halleri, bağlayıcı grup kararına uymamanın özürü olamaz.

Kanun ve içtüzük teklifi verilmesinde ve gündem dışı konuşmalarda disiplin

MADDE 24. — Grup üyeleri TBMM Başkanlığına vermek istedikleri kanun tekliflerini, gerekçesiyle birlikte tam olarak, Grup Başkanlığına yazıyla tevdi ederler. Bu kanun teklifleri ayrı bir deftere kaydedilir ve bir sayı alır.

TBMM KUTUPHANESI

Başkanlık, bu kanun tekliflerini Grup yönetim kurulu-na sunar. Grup Yönetim Kurulu, kanun teklifinin Grup Başkanlığına tevdi tarihinden en çok 15 gün içinde bir karar vererek bu kararını yazı ile ilgili üyeye bildirir. Aksi takdirde, teklif sahibi üye kanun teklifini doğrudan doğruya TBMM Başkanlığına verebilir.

Grup Yönetim Kurulu, kanun teklifinin partiye veya gruba zararlı olacağı, parti veya grubun bu konudaki bağlayıcı karar ve tebliğlerine aykırı düşeceği gerekçesiğle, TBMM Başkanlığına verilmesinin uygun olmayacağı mütalaasında bulunabilir. Bu takdirde kanun teklifi sahibinin keyfiyetin kendisine yazı ile bildirilmesini takip eden bir hafta içinde, yazı ile itiraz hakkı vardır. İtiraz halinde konu Grup Genel Kurulunun ilk toplantısında gündeme alınır ve konu hakkında kesin karar verilir.

Üyelerin Grup Başkanlığına verecekleri kanun teklifleri, Grup Başkanlığının onayı alınmadan basında da açıklanamaz.

Meclis Genel kurullarında ve komisyonlarında, kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi esnasında, grup üyelerince verilecek önergeler bahis konusu olduğunda oturum esnasında ortaya çıkan acele hallerde, o konuda grubun bağlayıcı kararı varsa, önerge sahibi önergesini vermeden önce görüşme konusu üzerinde grup sözcülüğü yapan üye ile, ayrı bir grup sözcüsü yoksa, Grup Başkanı veya Başkanvekillerinden birisi ve komisyon oturumunda da komisyon grubu başkanı

TBMM KUTUPHANESI

ile görüşür. Muvafakat edilmediği takdirde, bahis konusu önerge o oturumda verilmez. O oturumdan sonra aynı birleşimde, önergenin verilmesi imkânı hâlâ mevcutsa, önerge sahibi, önergesini vermekte ısrar ediyorsa, durum en kısa zamanda Grup Genel Kurulunun tasvibine arz olunur.

Yasama Meclisi İçtüzüğü teklifleri ve grup üyeleri TBMM'deki yapacakları gündem dışı konuşmalarda da bu madde hükümleri uygulanır.

TBMM'de Genel Görüşme, Meclis Araştırması açılmasında disiplin

MADDE 25. — Grup üyelerinin Meclis'de genel görüşme açılmasına ilişkin talepleri hakkında, kanun teklifleri ile ilgili 24 üncü madde hükümleri uygulanır.

Grup üyelerinin, Meclis'de belli bir konuda araştırma komisyonu kurulmasına ilişkin önergeleri hakkında 1 inci fıkra hükümleri uygulanır.

TBMM'de soru vesair önergeler hakkında disiplin

MADDE 26. — Meclise verilecek soru önergeleri ile, bu iç yönetmelikte ayrıca düzenlenmemiş sair önergeler için, önerge sahibi, Grup Başkanına veya Başkanvekillerine danışır. Grup Başkanı veya Başkanvekillerinin uygun bulmaması halinde önerge sahiplerinin bu karara karşı grup genel ku-

TBMM KUTUPHANESI

rulunca itiraz hakkı vardır. Önerge sahibinin itirazı yönetim kurulunda görüşüldükten sonra, ilk grup toplantı gündemine alınır ve grup genel kurulunun alacağı karara göre hareket olunur. Bu konularda, önerge sahiplerinden bir kişi ile grup yetkilisi bir kişi dinlendikten sonra karar verilir.

Grup Başkan ve Başkanvekillerinden önerge hakkında görüşlerini bir hafta içinde bildirmemeleri halinde, önerge sahibi önergesini TBMM Başkanlığına verebilir.

Sair konularda disiplin

MADDE 27. — Gerek Anayasanın ve gerek diğer kanunların TBMM Genel Kuruluna verdiği yetkilerle ilgili diğer konularda 24 üncü maddedeki usul ve esaslara uyulmak kaydıyla, Parti grup genel kurulu yetkilidir.

Gensoru ve güvenoyunda disiplin

MADDE 28. — Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince, gensoru önergesi verilmesi, gensoru açılması ve güvenoyu hakkında görüşme yapılması ve bunlar hakkında bağlayıcı karar alınması yetkisi grup genel kuruluna aittir.

Partili milletvekilleri tarafından hükümet veya bir Bakan hakkında gensoru açılması için verilecek önergeler, Grup Yönetim Kurulunca Genel Kurul gündemine alınır. Bu konuda Yönetim Kurulunun görüşü de alınmak suretiyle Grup Genel Kurulunca verilecek karar kesindir.

TBMM KUTUPHANESI

Seçimlerin yenilenmesi ve dönemin uzatılmasında disiplin

MADDE 29. — Anayasanın 77 nci maddesi gereğince seçimlerin yenilenmesi veya 78 inci maddesi uyarınca, seçimlerin bir yıl geriye bırakılması konularında TBMM'nce alınacak kararlar hakkında, yukarıdaki 28 inci madde hükümleri uygulanır. Ancak, bu konularda grup, Merkez Yönetim Kurulunun görüş ve muvafakatını almadan bir karar ittihaz edemez.

Birlikte oturma disiplini

MADDE 30. — Grup üyeleri, TBMM toplantılarında toplu bir halde otururlar.

Grup Başkanı, Grup Başkanvekilleri, Grup yönetim Kurulu üyeleri, Genel Başkan Yardımcıları ile Genel Sekreter Meclis Genel Kurulunda çabuk görüşme ve danışma imkânını sağlayacak şekilde, grup yönetim kurulunca kendilerine ayrılan yerlerde otururlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Grup ve Hükümet İlişkileri

Hükümet kurma ve hükümete katılmada disiplin

MADDE 31. — Partili Bakanlar Kurulu veya Partili Başbakan ve Bakanlar Millet Meclisi Grubunun güvenine dayanırlar.

TBMM KUTUPHANESI

Hükümet kurmaya veya bu yolda temaslarda bulunmaya memur edilen parti üyesi, bu konuda harekete geçmeden önce Grup Genel Kurulunun mütalaasını almaya mecburdur.

Hükümet kurmaya, koalisyonlara katılmaya veya hükümetten yahut koalisyonlardan ayrılmaya karar verme yetkisi Parti Meclis Grubunun mütalaası da alınmak suretiyle Merkez Yönetim Kuruluna aittir.

Partili Başbakan beraber çalışacağı Bakanları seçmekte serbesttir.

Partili Başbakan, veya yoksa Partili Bakanlar, hükümet programı TBMM'de okunmadan önce bu programı Grup Genel Kuruluna sunarlar. Yapılan görüşmeden sonra oylamaya başvurulur.

Grup, bu programı tasvip etmediği takdirde, Partili Başbakan ve Partili Bakanlar Anayasanın 113 üncü maddesi uyarınca Millet Meclisinde güvenoyuna başvurulmadan önce hükümetten çekilirler.

Bir karma hükümete üye olan Parti üyeleri, grup genel kurulunun kararı ile, Bakanlar Kurulundan bir arada çekilmeye davet edilirse, çekilmeye mecburdurlar. Bu konudaki görüşme Grup Genel Kurulunca yapılır.

Grupta güven isteme

MADDE 32. — Partili hükümetçe veya Partili Başbakan veya Bakanlarca herhangi bir mesele üzerinde, Grup Ge-

TBMM KUTUPHANESI

nel Kurulunda güvenoyu görüşmesi açılması istenirse, bu görüşme ilk toplantıda yapılır.

Güvenoyu görüşmesi sırasında partili Başbakan tarafından, Partili Bakanlar adına veya teker teker, Partili Bakanlar tarafından yapılan açıklama üzerinde toplantının sonunda açık oylama yapılır. Açıklamaların tatmin edici olmadığı yolunda, grubun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile verilecek karar güvensizlik oyu sayılır. Gruptan güvenoyu alamayan partili hükümet, Partili Başbakan, Partili Bakanlar veya Partili Bakan derhal çekilmek zorundadırlar. Güvensizlik oyunun verilmemiş olması, güvenoyu verildiği anlamına gelir.

Grupta gensoru

MADDE 33. — Partili milletvekillerinin 1/5'i tarafından, Partili Bakanlar Kurulu, Partili Başbakan veya Partili Bakanlar veya içlerinden birisi hakkında gensoru görüşmesi açılması gruptan istenebilir. Bu istem, grup genel kurulunun ilk birleşimin gündemine alınır ve görüşülür. Bu görüşmede, önergedeki birinci imza sahibi milletvekili ile hükümet veya partili Bakanlar adına bir Bakan veya ilgili Bakandan başkası konuşamaz. Oylama bahis konusu görüşmeden hemen sonra yapılır. Gensoru açılmasına karar verilirse, önerge grubun iki gün sonraki birleşimin gündemine alınır ve görüşülünceye kadar gündemde kalır.

Genroru görüşmesi sırasında Partili Başbakan, Partili Bakanların adına bir Bakan veya ilgili Partili Bakan tara-

TBMM KUTUPHANESI

fından gerekçeli güvenoyu isteminde bulunmamış veya milletvekilleri tarafından gerekçeli güvensizlik önergeleri verilmemişse, görüşmenin sonunda Başkanlık, Partili Başbakana, Partili Bakanlara veya ilgili Partili Bakana grubun güveninin bildirildiğini belirterek görüşmeleri kapatır.

Gensoru görüşmesi sırasında Partili Başbakan, Partili Bakanlar adına hareket eden, bir Bakan veya ilgili Bakan tarafından gerekçeli güvenoyu isteminde bulunmuşsa bu istem güvensizlik önergeleri dikkate alınmaksızın derhal oylanır.

Güvensizlik oyu, grup üye tamsayısının salt çoğunluğu ile verilir. Oylama sırasında, toplantı nisabı mevcut değilse, güvenoyu verildiği anlamına gelir.

Güvenoyu alamayan partili hükümet, Partili Bakanlar veya ilgili Partili Bakan derhal çekilmek zorundadır.

Grupta hükümetle genel görüşme

MADDE 34. — Grup üyelerinin 1/6 grup genel kurulunda, herhangi bir mesele üzerinde genel görüşme açılmasını isteyebilirler. Bu taleple derhal grup üyelerine duyurulur ve bir sonraki toplantının gündemine alınır. Genel görüşme açılması, grup genel kurulunun bu önergeyi kabul etmesi ile olur. Bu konuda sadece önergedeki birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi, Grup Yönetim Kurulu ve Partili Hükümet veya Partili Bakanlar adına bir Bakandan başkası konuşamaz.

TBMM KUTUPHANESI

Kabul halinde, genel görüşme önergesi bir sonraki toplantının gündemine alınır. Acele hallerde, Partili Başbakanın veya Partili ilgili Bakanların kabulü ile ve Grup Genel Kurulunun kararı ile genel görüşmeye derhal başlanabilir. Genel görüşmede ilgili bütün Partili Bakanlar hazır bulunur.

Grupta Hükümetten sorulan bir sözlü sorunun, genel görüşmeye çevrilmesi, grup üyelerinin 1/10'unun istemi üzerine Grup Genel Kurulunun tasvibine bağlıdır. Tasvip halinde genel görüşme bir sonraki görüşmenin gündemine alınır.

Partili Hükümet, Başbakan veya Bakanlar bir konuda Grup Genel Kuruluna izahat vermek isterlerse, bu istek, gündem dışı olarak yerine getirilir. Yapılacak beyandan sonra, genel görüşme bir sonraki toplantıda kendiliğinden açılır.

Hükümetin gündem dışı olarak veya genel görüşme sırasında veyahut Yönetim Kurulunun aynı şekilde yaptığı açıklamalar üzerine hükümet veya parti politikasının tasvip edildiğine dair grup kararları alınabilir.

Grupta Hükümetten soru

MADDE 35. — Grup üyeleri herhangi bir mesele üzerinde aydınlanmak için, Partili Bakanlardan bir önerge ile sözlü veya yazılı soru sorabilirler.

Sorunun sözlü olarak cevaplandırılması istenmişse, soru grup genel kurulunda cevaplandırılır. Soru üzerinde yalnız soruya muhatap olan Bakanla, soru sahibi en çok ikişer defa konuşabilirler.

TBMM KUTUPHANESI

BEŞİNCİ BÖLÜM

Grup Yönetim Kurulu

Seçim

MADDE 36. — Her yasama dönemi başında Grup Genel Kurulu, bu İç Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde yazılı olduğu şekilde Başkan ve Başkanvekillerinin seçimini müteakip 10 üyeden oluşan, Grup Yönetim Kurulunu seçer.

Grup Yönetim Kurulu yasama dönemi başında iki yasama yılı için, üçüncü yasama yılı başında üç yasama yılı için seçilir.

Seçimler 17 nci maddeye göre yapılır. Asil üyeliklerden boşalan yerler için, yeniden seçim yapılır. Seçilen üyeler, eski üyelerin süresini tamamlar. Bu seçimler yasama dönemi başında grubun üyesi ise, Genel Başkanın, değil ise, en yaşlı grup üyesinin başkanlığında yapılır. Merkez Karar ve Genel İdare Kurulu ve Yüksek Haysiyet Divanı üyeleri, Grup yönetim Kurulunda görev alamazlar.

Grup başkanvekilleri, grup sözcüleri

MADDE 37. — Grup Başkanvekillerinden her bir Grup Başkanının görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcıdır ve onu temsil ederler, Grubun TBMM içinde ve dışında tabiî sözcüsüdürler.

TBMM KUTUPHANESI

Yönetim Kurulu, 9 uncu maddenin (C) bendinde belirlenen basın sözcüsünü veya grup üyelerinden bir başkasını, belirli konular hakkında TBMM içinde ve dışında grup adına sözcülük yapmak üzere geçici olarak görevlendirebilir.

Yönetim Kurulunda iş bölümü

MADDE 38. — Yönetim Kurulu seçimleri takip eden ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir basın sözcüsü, bir kâtip ve bir muhasip üye seçer.

Basın sözcüsü 9 uncu maddenin (C) bendindeki hususlar ile Grup Genel Kurulu ve Grup Yönetim Kurulu çalışmalarından basına intikali gerekenleri, basına duyurma görevini yapar.

Kâtip üye, bu iç yönetmeliği 6/B, 9/A ve 10 uncu maddelerinde belirtilen görevleri ve yazışmalarla ilgili işleri yerine getirir.

Muhasip üye, grup bütçe tasarısını hazırlar, gelirin tahsilini sağlar, harcamaları yapar ve muhasebe kayıtları ile ilgili sair belgeleri tanzim ve muhafaza eder. Para tahsili ve sarfı Başkanvekillerinden birisi ile muhasip üyenin müşterek imzası ile yapılır.

Yönetim Kurulundan iki üye 6 ncı maddedeki şartlar dairesinde Grup Başkanlık Divanına iştirak ederler.

Toplantı ve karar nisabı

MADDE 39. — Grup Yönetim Kurulunun toplantı nisabı Başkan ve Başkanvekilleri dahil, üye tamsayısının salt

TBMM KUTUPHANESI

çoğunluğudur. Karar nisabı ise, toplantıya katılanların yarısından bir fazladır.

Toplantılar

MADDE 40. — TBMM toplantı halinde iken, Yönetim Kurulu belirleyeceği bir günde, haftada en az bir defa toplanır. TBMM'nin ara verme veya tatilde bulunduğu zamanlarda toplantı gün ve sürelerini Yönetim Kurulu ayrıca tespit eder.

Yönetim Kurulu, Grup Başkanı veya Başkanvekillerinden herbiri veya Partili Başbakan tarafından her zaman toplantıya çağrılabilir.

Görevleri

MADDE 41. — Yönetim Kurulu :

a) Grup toplantılarının gündemini hazırlamak,

b) Grupça ele alınmasını uygun gördükleri konular üzerinde grup üyelerine;önerge, teklif veya rapor hazırlatmak ve yurt içinde bir konuyu incelemek üzere teker teker veya komisyon halinde görev vermek ve bu çalışmaları takip etmek,

c) Grup üyelerince, Grup Yönetim Kuruluna mütevecih sözlü ve yazılı soruları cevaplandırmak,

d) Grubun bütçesini ve kesin hesabını düzenleyip, Genel Kurulun tasvibine sunmak ve bütçeyi uygulamak,

TBMM KUTUPHANESI

e) Yasama çalışmaları alanında, parti ve grubun menfaatine uygun gördüğü tedbirleri almak,

f) Başbakan ve Bakanlarla ve diğer Siyasi Parti grupları ile, parti grubu mensubu olmayan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve üyeleri ile Grup Başkanının veya Başkanvekillerinin talimatı dahilinde temasları yürütmek,

g) Meclis komisyonlarına grup adına aday göstermek ve komisyon başkanlığı, başkanvekilliği, sözcülük ve kâtiplerin bölüşülmesi konusunda, gerekiyorsa diğer Siyasî Parti Grupları ile anlaşmalar yapmak,

h) Grup salonları, kitaplık ve diğer idarî işlerin yürütülmesinde, Grup Başkan ve Başkanvekillerine yardımcı olmak,

i) Parti tüzüğü ve bu iç yönetmelikte gösterilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak hususlarında,

Görevlidir.

Araştırma ve Uzmanlar

MADDE 42. — Yönetim Kurulları, Partinin araştırma ve yayın bürosundan istifade eder ve gerekiyorsa, ücretli uzman, memur ve müstahdem çalıştırır.

Diğer görevler

MADDE 43. — Yönetim Kurulu, Grup üyelerinin TBMM Genel Kurulu ve komisyonlarına Grup Genel Kurulu ve komisyonlarına devamlarını, Parti Tüzüğüne, programına Büyük Kongrenin genel nitelikteki bağlayıcı kararlarına, bağ-

TBMM KUTUPHANESI

layıcı seçim beyannamelerine ve işbu iç yönetmelik ile Grup Genel Kurulunun ve Grup Yönetim Kurulunun bağlayıcı kararlarına ve genel olarak Parti ve Grup menfaatlerine uygun hareket etmelerini, sağlayıcı tedbirleri alır.

ALTINCI BÖLÜM
Grup İçi Komisyonlar

Komisyon grupları

MADDE 44. — TBMM komisyonlarına seçilen grup üyeleri o komisyonun partili grubunu teşkil ederler. Komisyonun Partili Başkanı, yoksa Başkanvekili, yoksa sözcüsü, yoksa kâtibi bu komisyon grubunun Başkanıdır. Aksi halde, komisyon grubu, Başkanını kendi üyeleri arasından seçer. Komisyon grupları, komisyon çalışmalarında gerekiyorsa, grup üyelerinin beraber hareket etmelerini sağlayıcı tedbirleri alırlar.

Komisyon grupları aynı zamanda, grup içi ihtisas komisyonlarıdır.

Grup geçici komisyonları

MADDE 45. — Grup Yönetim Kurulu veya Genel Kurulu ayrıca, grup içi geçici komisyonlar kurabilir.

Yönetim kurulunun gözetimi

MADDE 46. — Yukarıda yazılı 44 ve 45 inci maddelerde bahis konusu olan komisyon grupları, grup içi ihtisas komisyonlar ve geçici komisyonlar, Grup Yönetim Kurulunun gözetimi altında çalışırlar.

TBMM KUTUPHANESI

YEDİNCİ BÖLÜM

Grup Disiplin Kurulu

Grup Disiplin Kurulu

MADDE 47. — Grup üyelerinin aralarındaki anlaşmazlıklara; Parti Tüzüğü, programı, Büyük Kongrenin bağlayıcı kararları, bağlayıcı seçim beyannameleri ile bu iç yönetmelik hükümleri ve grubun bağlayıcı kararlarına aykırı hareketlere; Parti ve Grubun haysiyet ve şerefine uymayan hallere dair olan şikâyetleri inceleyip karara bağlamak üzere, ilk yasama yılı başında Grup Genel Kurulunca 17 nci maddeye göre iki yıl için 7 kişilik bir Grup Disiplin Kurulu seçilir. Bundan sonra seçilecek Grup Disiplin Kurulunun görev süresi 3 yıldır.

İş bölümü

MADDE 48. — Grup Disiplin Kurulu, ilk toplantısında kendisine bir Başkan, bir ikinci Başkan, bir de sekreter seçer.

Toplantılar

MADDE 49. — Disiplin Kurulu kendisine bir iş havale edilir edilmez, Başkanın veya yokluğunda, ikinci Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Toplantı nisabı üye tam sayısının en az 3/2'sidir. Gruptan geçici veya kesin çıkarma kararları müşterek Disiplin Kurulunun Tüzükte belirtmiş çoğunluğu

TBMM KUTUPHANESI

ile ve diğer kararlar Grup Disiplin Kurulunun salt çoğunluğu ile verilir.

Başvurma

MADDE 50. — Grup üyeleri hakkında ihbar ve şikâyet, Grup Disiplin Kuruluna, Grup Yönetim Kurulunca verilecek karar üzerine yazı ile havale edilir.

Usul

MADDE 51. — Disiplin Kurulu, kendisine sevk olunan üyenin 15 gün içinde yazılı veya sözlü savunmasını aldıktan sonra, dosya üzerinde yapacağı inceleme ile veya lüzum görürse olayı heyet halinde veya üyelerinden birinin veya birkaçının niyabeten tahkik ve tetkiki ile, gerekirse ilgili çevrelerden yazı ile bilgi toplayarak veya ilgili şahısları dinleyerek karar verir. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açık olarak veya yayım yolu ile işlenen fiillerde savunma süresi 7 gündür. Savunma yapılması, üyeden Disiplin Kurulu Başkanı tarafından yazı ile istenir. Karar verme yetkisi müşterek Disiplin Kuruluna ait olan fiillerde, Tüzükte aksine hüküm bulunmadığı takdirde aynı usule riayet olunur.

Kararların kesinliği

MADDE 52. — Disiplin Kurulu kararları kesindir.

Disiplin cezaları

MADDE 53. — Disiplin cezaları şuniardır :

TBMM KUTUPHANESI

a) Uyarma,

b) Kınama,

c) Gruptan geçici çıkarma,

d) Gruptan kesin çıkarma.

(a) ve (b) bentlerindeki cezalar, Parti Tüzüğüne uyularak, yapılan hareketin mahiyetine ve vahamet derecesine veya grup üyesinin o işdeki ilgisine göre sırası ile verilebileceği gibi sıra gözetmeksizin de verilebilir. (c) ve (d) bentlerindeki cezaları verme yetkisi müşterek Disiplin Kuruluna aittir. Ancak, sevk yazısında istenilen cezadan daha ağırı verilemez.

TBMM dışındaki disiplin

MADDE 54. — Partili TBMM üyelerinin, Meclis ve Meclisteki Parti Grupları dışında, parti program ve tüzüğüne aykırı hareketleri hakkında; müşterek Disiplin Kurulunca karar verilir. Bu hallerde Merkez Disiplin Kurulunun tabi olduğu yönetmelik ve usuller uygulanır. Başkanlık Divanı, Merkez Disiplin Kurulu Başkanlık Divanıdır. Yukarıda belirtilen ortak toplantıya sevk kararları Grup Yönetim Kurulu tarafından verilir.

Müeyyideler

MADDE 55. — Grup toplantılarından ve gruptan çıkarma cezasına uğrayan grup üyesi, ceza süresince gruba ve grup toplantılarına giremez. Grup faaliyetlerine katılamaz.

TBMM KUTUPHANESI

Herhangi bir disiplin cezasına uğrayan grup üyesinin, grup disiplinine uyma yükümlülüğü devam eder.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Malî Hükümler

Bütçe

MADDE 56. — Grubun malî işleri her yasama yılı için, grup yönetim kurulunca taslağı hazırlanıp, Grup Genel Kurulunun tasvibi ile kesinleşen bir bütçe ile yürütülür.

Her yasama yılı sonuda Grup Yönetim Kurulunca hazırlanan kesinhesap özeti Genel Kurulun tasvipine sunulur.

Aidat

MADDE 57. — Partili TBMM üyeleri, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine, Grup Genel Kurulunca tespit edilecek aidatı öder.

Bu aidatın, TBMM üyelerine yapılan ödenek ve yolluk ödemelerinden kesilmesi, Grup Yönetim Kurulunun kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi saymanlığından istenebilir.

Denetçiler

MADDE 58. — Grubun malî işlerini denetlemek üzere, her yasama yılı başında Grup Genel Kurulunca iki denetçi

TBMM KUTUPHANESI

seçilir. Denetçiler raporlarını, her toplantı yılı sonunda Grup Genel Kuruluna sunarlar. Bu rapor üzerinde açılan görüşmeler sonunda Yönetim Kurulunun ibrası hususu kararlaştırılır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Diğer Hükümler

Açıklık olmayan haller

MADDE 59. — Bu iç yönetmelikte açıklık olmayan hallerde TBMM'de uygulanan içtüzük hükümleri tatbik edilir.

Yürürlüğe giriş

MADDE 60. — Bu iç yönetmelik, TBMM Grubunca kabul edilerek TBMM Başkanlığına takdim ile yürürlüğe girer.

Değiştirme

MADDE 61. — Bu iç yönetmelik ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu Genel Kurulunca Değiştirilir. Bu konudaki değişiklik teklifleri, Grup üyeleri veya Grup Yönetim Kurulunca verilebilir. Değişiklik teklifleri (5) üyeden kurulu bir komisyonda incelenir, Grup Genel Kurulunda bu komisyonun raporları görüşülür. Değişiklikler Grup Genel Kurulunca kabul edilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına takdim ile yürürlüğe girer.

TBMM KUTUPHANESI

Uygulama

MADDE 62. — Bu iç yönetmelik, Parti Meclis Grubunca yürütülür.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu iç yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih yasama yılı başlangıcına tesadüf etmediği takdirde, iç yönetmelikte yazılı seçimde dahil olmak üzere, bütün işlemler yapılır ve bu işlemler ilk yasama yılı başlangıcında yasama yılına göre intibak ettirmek suretiyle tekrarlanır.

TBMM KUTUPHANESI

TBMM KUTUPHANESI